

Doświadczenia ze stosowania Konwencji z Aarhus Podsumowanie ankiety internetowej

wersja 2, marzec 2016

Jacek Engel

1. Wprowadzenie

Dotychczasowe obserwacje i doświadczenia Fundacji Greenmind na polu praktycznego stosowania Konwencji z Aarhus wskazywały na niewielkie zaangażowanie się obywateli w postępowaniach administracyjnych poprzedzających wydanie decyzji mogących wpływać na środowisko, konsultacjach planów, programów, polityk i innych dokumentów strategicznych, jak również projektów aktów prawnych mających znaczenie dla środowiska i jego ochrony. W celu poszerzenia wiedzy i zgromadzenia obiektywnych danych na ten temat zrealizowano internetowe badanie ankietowe, w którym poproszono ankietowanych o udzielenie odpowiedzi na pytania i dotyczące ww. zagadnień. Badanie przeprowadzono w dwóch wariantach: 1/ dla obywateli (osób fizycznych) oraz 2/ dla reprezentantów pozarządowych organizacji ekologicznych (poe). Szczegółowe listy pytań znajdują się w załącznikach 1 i 2. Ankieta została zaplanowana jako uzupełnienie szczegółowych badań z udziałem 8 organizacji pozarządowych oraz wcześniejszych badań prowadzonych przez Fundację w ramach projektu „Konwencja z Aarhus w praktyce – obywatelski monitoring administracji publicznej i dialog na rzecz zmian”.

Ankieta w obu wariantach została udostępniona w internecie na okres ok. 2 miesięcy (od 9 września do 11 listopada 2015 r.). Oba warianty zawierały 5 bloków pytań dotyczących doświadczeń obywateli i poe w okresie od 1 stycznia 2014 r. w następujących dziedzinach:

- występowanie o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie;
- udział w konsultacjach (obywatele) lub uczestnictwo na prawach strony (poe) w postępowaniach administracyjnych wymagających oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko;
- udział w konsultacjach planów (w tym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), polityk, programów i innych dokumentów strategicznych, z prognozami ich oddziaływania na środowisko w ramach tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko;
- uczestnictwo w konsultacjach aktów prawnych (ustaw, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego) dotyczących środowiska.

2. Wyniki

2.1. Dane i ich interpretacja

Wprawdzie ankieta była przez ponad 2 miesiące opublikowana w internecie (również na stronach portali społecznościowych obserwowanych przez prawie 50 tys. zainteresowanych ochroną środowiska), ale nie cieszyła się zbyt dużym zainteresowaniem. W jej wypełnianiu wzięło udział 88 osób indywidualnych i 7 przedstawicieli poe. Zdecydowana większość odwiedzin strony z ankietą miała miejsce w ciągu kilku dni po opublikowaniu przez Fundację w dniu 9 września informacji promocyjnej na stronie [www¹](http://www.greenmind.pl/2015/09/ankieta-czy-konwencja-z-aarhus-dziala-w-polsce/) i w mediach społecznościowych (74% w ciągu pierwszych 3 dni, 82% w ciągu tygodnia). Kolejna promocja – w dniu 30 października², miała dużo mniejszy wpływ na odwiedzin strony z ankietą.

---

¹ <http://www.greenmind.pl/2015/09/ankieta-czy-konwencja-z-aarhus-dziala-w-polsce/>

² <http://www.greenmind.pl/2015/10/konsultacje-pozoracje/>

Spośród 88 osób, które wypełniły ankietę dla obywateli aż 52 odpowiedziało przecząco (lub nie udzieliło odpowiedzi) na wszystkie z 4 podstawowych pytań zamkniętych (możliwa jedna z dwóch odpowiedzi – TAK lub NIE). Oznacza to, że do analizy przydatne są tylko te 36 ankiety, które zawierały przynajmniej jedną odpowiedź „TAK” na któreś z 4 poniższych pytań:

- Czy w okresie od 1 stycznia 2014 występowałeś/eś o udostępnienie informacji o środowisku?
- Czy w okresie od 1 stycznia 2014 uczestniczyłeś/eś w konsultacjach prowadzonych w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w postępowaniach o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innych postępowaniach wymagających oceny oddziaływania ?
- Czy w okresie od 1 stycznia 2014 brałeś/eś udział w konsultacjach planów (w tym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), polityk, programów i innych dokumentów strategicznych, z prognozami ich oddziaływania na środowisko w ramach tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko?
- Czy w okresie od 1 stycznia 2014 brałeś/eś udział w konsultacjach aktów prawnych (ustaw, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego) dotyczących środowiska?

W dalszej części tę grupę 36 respondentów określono terminem „aktywni”.

Niewielka liczba odpowiedzi indywidualnych sprawia, że ankietę można traktować jedynie jako przyczynek do wiedzy o doświadczeniach obywateli z praktycznego zastosowania Konwencji i materiał uzupełniający do wcześniejszych badań prowadzonych przez Fundację w ramach projektu „Konwencja z Aarhus w praktyce – obywatelski monitoring administracji publicznej i dialog na rzecz zmian”.

Jeśli chodzi o ankiety wypełniane przez przedstawicieli poe, to nie dość, że było ich tylko 7, to część wypełnionych formularzy jest niewiarygodna, na co wskazują odpowiedzi na pytania szczegółowe. Z tego względu w analizie odpowiedzi ograniczono się do identyfikacji głównych problemów, bez ich kwantyfikacji. Tę część raportu można traktować wyłącznie, jako uzupełnienie szczegółowych badań z udziałem 8 pozarządowych organizacji ekologicznych.

Zarówno w ankietach wypełnianych przez obywateli, jaki przez przedstawicieli poe zaobserwowano trudności w klasyfikacji postępowań. Przykładowo: konsultacje planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000, będących aktami prawa miejscowego, których dotyczy art. 8 Konwencji były opisywane i analizowane przy okazji analizy dokumentów strategicznych, których dotyczy art. 7. Z kolei, wśród konsultowanych aktów prawnych (art. 8 Konwencji) została wymieniona decyzja zezwalająca na wycinkę drzew, której dotyczy art. 6 Konwencji.

2.2. Dostęp do informacji dotyczących środowiska (art. 4)

Tylko 21 z 36 aktywnych ankietowanych występowało o informację o środowisku, ale zaledwie 11 osób udzieliło wiarygodnych odpowiedzi na pytania szczegółowe. Na 38 wniosków do organów o udostępnienie informacji o środowisku jedynie w 13 przypadkach (34%) odpowiedzi udzielono w ciągu tygodnia od złożenia wniosku. W 40 % przypadków doszło do rażącego naruszenia wymagań ustawowych: w 29% przypadków czas udostępnienia informacji przekraczał 1 miesiąc, a w kolejnych 11% nie udostępniono jej wcale. Zgłaszanym problemem było żądanie wcześniejszego uiszczenia opłaty, jako warunku udostępnienia informacji (21% przypadków).

Z 7 przedstawicieli poe wypełniających ankietę w imieniu organizacji czterech odpowiedziało twierdząco na pytanie „Czy w okresie od 1 stycznia 2014 występowałeś/eś o udostępnienie informacji

o środowisku?”. Niestety tylko dwie organizacje odpowiedziały na pytania szczegółowe dotyczące wniosków o udostępnienie informacji o środowisku, z czego jedna odpowiedź jest niewiarygodna z uwagi na sprzeczności w podanych danych liczbowych. Z udzielonych odpowiedzi można wysnuć jedynie wniosek, że normą jest nieudostępnianie informacji w ustawowym terminie.

2.3. Udział w ocenie oddziaływania na środowisko przedsięwzięć (art. 6)

Według wypełnionych ankiet 19 osób indywidualnych uczestniczyło w konsultacjach prowadzonych w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w postępowaniach o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innych postępowaniach wymagających oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko albo na obszary Natura 2000 (52% aktywnych obywateli). Pięciu z nich błędnie zakwalifikowało do grupy przedsięwzięć plany, programy lub akty prawne dotyczące środowiska, które nie mogą być analizowane w kontekście art. 6 Konwencji. Kolejnych 10 nie napisało jakich przedsięwzięć dotyczyły postępowania, w których uczestniczyli. Konsultowane przedsięwzięcia dotyczyły odkrywkowej kopalni torfu, oczyszczalni ścieków, linii wysokiego napięcia, mostu i drogi oraz kopalni odkrywkowych i ośrodków narciarskich. O prowadzonych postępowaniach obywatele dowiadawali się ze strony www gminy, z ogłoszenia wywieszonego w miejscu zamieszkania, od znajomych lub z forum internetowego. Wypełniający ankietę zgłaszali zastrzeżenia co do sposobu rozpropagowania informacji o planowanym przedsięwzięciu, wskazywali również na ramy czasowe nie zawsze wystarczające na przeanalizowanie dokumentów i zgłoszenie uwag. Według respondentów zgłoszone uwagi i wnioski zazwyczaj nie znajdowały odzwierciedlenia w wydanych decyzjach.

W opinii poe, które uczestniczyły w postępowaniach wymagających oceny oddziaływania na środowisko, ramy czasowe na zgłaszanie uwag były na ogół odpowiednie, ale zgłaszane uwagi nie miały w większości przypadków wpływu na ostateczne rozstrzygnięcie organu, który najczęściej przychylił się do stanowiska wnioskodawcy.

2.4. Udział w konsultacjach planów i programów (art. 7)

W konsultacjach planów, polityk, programów i innych dokumentów strategicznych wraz z prognozami oddziaływania na środowisko brało udział 13 respondentów indywidualnych (36% aktywnych) i 3 poe. Konsultacje, w których uczestniczyli obywatele i reprezentanci poe dotyczyły dokumentów różnych poziomów : krajowego (Program Wodno-środowiskowy Kraju, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Polskiej Energetyki Jądrowej, Krajowy Plan Gospodarki Odpadami), regionalnego (tzw. Masterplany dotyczące dorzeczy, plany zarządzania ryzykiem powodziowym, aktualizacje planów gospodarowania wodami i plany utrzymania wód regionów wodnych, plany i zmiany planów zagospodarowania przestrzennego województw) i lokalnego (miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy, plan zagospodarowanie zieleni miejskiej).

Źródłem informacji o konsultacjach były strony internetowe organów, informacje przesłane pocztą elektroniczną oraz tzw. poczta pantoflowa (informacje od znajomych).

Opinie odnośnie adekwatności ram czasowych przeznaczonych na konsultacje były zróżnicowane. Mniej więcej tyle samo osób było zdania, że czas przeznaczony na konsultacje był odpowiedni, jak i że zbyt krótki. Warto odnotowania jest przypadek, w którym jedna z organizacji wymogła przedłużenie z 3 tygodni do 3 miesięcy okres konsultacji dokumentu, który liczył 2 tys. stron. Zastrzeżenia

respondentów budził sposób, w jaki organy traktowały zgłaszane uwagi. W licznych przypadkach w ogóle nie odnoszono się w sposób merytoryczny do zgłoszonych uwag. Najbardziej jaskrawy przykład dotyczył zignorowania 60 000 uwag wniesionych z zagranicy w procesie konsultacji strategicznego dokumentu na poziomie krajowym.

W zdecydowanej większości opinii obywateli i reprezentantów poe, wpływ zgłaszanych uwag na ostateczny kształt dokumentów był niewielki, albo żaden. Obywatele zauważyli, że skutecznym środkiem wspierającym uwagi zgłaszane w konsultacjach lokalnych dokumentów planistycznych były akcje protestacyjne, nagłaśniane w mediach.

2.5 Udział społeczeństwa w przygotowywaniu przepisów wykonawczych lub powszechnie obowiązujących aktów normatywnych (art. 8)

Wypełniając ankietę, tylko jeden przedstawiciel poe i 3 osoby indywidualne udzieliły odpowiedzi szczegółowych dotyczących konsultacji projektów aktów prawnych, więc wnioskowanie w tym zakresie jest bardzo ograniczone. Na podstawie tych kilku odpowiedzi można stwierdzić, że organy nie zawsze sporządzały raporty z konsultacji, w których odnosiłyby się do zgłaszanych uwag. Respondenci niemal zgodnie pisali, że zgłaszane uwagi w zasadzie nie miały wpływu na ostateczną wersję konsultowanego dokumentu. To może tłumaczyć zainteresowanie niewielu poe, jak i pojedynczych osób konsultacjami projektów aktów prawnych oraz rzadkie w nich uczestnictwo.

2.6 Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (art. 9)

O doświadczenia ze stosowania w Polsce art. 9 Konwencji pytani byli tylko przedstawiciele poe. Trzy organizacje z siedmiu wypełniających ankietę brały udział w postępowaniach sądowych. Dotyczyły one decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zniszczenia siedlisk gatunku chronionego, odmowy przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa w postępowaniu o wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Interesującym doświadczeniem, również z punktu widzenia niniejszego raportu, była próba (nieudana) zainicjowania postępowania sądowego w związku ze zignorowaniem licznych uwag zgłaszanych w procesie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Poe wskazywały, że tzw. przymus adwokacki lub radcowski w sprawach przed NSA oraz wysokość wpisu sądowego mogą stanowić ograniczenie w dostępie społeczeństwa do wymiaru sprawiedliwości. Czynniki te praktycznie uniemożliwiają dostęp do wymiaru sprawiedliwości stowarzyszeniom zwykłym, dysponującym niewielkimi budżetami i pozbawionymi wsparcia prawniczego.

3. Dobre i złe praktyki

Pola wymagające podania pozytywnych oraz negatywnych lub nietypowych przykładów stosowania Konwencji w praktyce wypełniło 19 obywateli i 2 przedstawiciele poe. Przykładów negatywnych wskazano 21, natomiast pozytywnych tylko 5. Wiele osób wypełniających ankietę pisało, że nie zna przykładów pozytywnych, a ocenę tę najlepiej obrazuje wpis jednego z obywateli: „*Nie znam - mam wrażenie że Konwencja nie jest stosowana*”. Pozytywne przykłady dotyczyły:

- sześciomiesięcznego terminu konsultacji dokumentów planistycznych wynikających z tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy dotyczącej ryzyka powodziowego;
- wydłużenia do 3 miesięcy terminu składania uwag do Programu Polskiej Energetyki Jądrowej;
- udostępnienia planu ochrony obszaru Natura 2000 przez administrację parku narodowego zarządzającego tym obszarem;
- „możliwości reagowania przy inwestycjach szkodliwych dla środowiska”;
- szybkiego udostępnienia dokumentacji gromadzonej w ramach postępowania w sprawie decyzji środowiskowej organizacji uczestniczącej w tym postępowaniu.

Komentując te przykłady „dobrych praktyk” trudno nie zauważyć, że tylko wydłużenie terminu konsultacji Programu Polskiej Energetyki Jądrowej było zachowaniem ponadstandardowym, a pozostałe wynikają ze zobowiązań ustawowych. Przykładowo, sześciomiesięczny termin konsultacji dokumentów planistycznych gospodarki wodnej został wpisany we wspomnianych dyrektywach UE, transponowany do ustawy Prawo wodne, a udostępnianie informacji o środowisku jest obowiązkiem organów publicznych wynikającym m.in. z ustawy o dostępie do informacji publicznej i ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Lista przykładów negatywnych jest znacznie dłuższa, ale nie wszystkie bezpośrednio dotyczą stosowania Konwencji, a ponadto niektóre są mało precyzyjne i ogólnikowe. Wiele z nich oddaje raczej sposób postrzegania przez obywateli tego czy? - i w jaki sposób organy władzy publicznej wywiązują się ze zobowiązań, jakie na nie nakłada Konwencja. Obywatele podnosili też fakt braku informowania lokalnych społeczności o Konwencji (Uwaga autora: W domyśle – o prawach, jakie im daje i obowiązkach, jakie nakłada na władze publiczne).

Wymienione poniżej zastrzeżenia mają zarówno charakter ogólny, jak i bardzo szczegółowy:

- ograniczanie dostępu do danych o środowisku poprzez wymóg pisania urzędowych pism zamiast tworzenia dostępnych publicznie internetowych baz danych;
- nie udostępnianie informacji o środowisku w żądanej formie;
- żądanie osobistego przybycia do siedziby organu po wnioskowaną informację albo przesyłanie informacji pod inny adres, niż wskazany we wniosku;
- ukrywanie informacji i utrudnianie członkom lokalnych społeczności udziału w ocenie oddziaływania na środowisko w ramach postępowania o wydanie decyzji środowiskowej;
- brak procedury udziału społeczeństwa w postępowaniu dotyczącym przedsięwzięć mających bardzo duże znaczenie dla mieszkańców (linia przesyłowa wysokiego napięcia, wielkopowierzchniowy parking);
- nie informowanie lokalnej społeczności i nie liczenie się z jej opinią przy planowaniu działań mających duży wpływ na środowisko na poziomie lokalnym, choć niekoniecznie kwalifikujących się do kategorii przedsięwzięć znacząco negatywnie oddziałujących na środowisko³;
- nieuwzględnienie uwag i zaleceń do projektu planu urządzania lasu, co oprowadziło do niszczenia roślin chronionych oraz degradacji siedlisk Natura 2000: żyznych buczyn niżowych (9130), kwaśnych buczyn niżowych (9110) i łęgów olszowo-jesionowych (91E0);
- brak konsultacji dotyczących specustawy przesyłowej i planu rozwoju sieci najwyższych napięć z zainteresowanymi społecznościami;

³ Problem ten obrazuje cytat z ankiety: „W mojej gminie (...) wypompowano wodę ze zbiornika wodnego tzw. „Zalewu”, wybito całą populację karpia leszcza i innych (ryb-JE), które po prostu uschły na dnie. Nie była ewidentnie zastosowana konwencja, nikt o tym nie wiedział, nikt nikogo nie pytał o zgodę, nie wiedzieli o tym też żadne z zielonych organizacji. Skandal.”

- lakoniczne odpowiedzi na uwagi zgłaszane w konsultacjach;
- brak możliwości skarżenia rozstrzygnięcia organu do WSA z uwagi na wysokie koszty;
- brak dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach planów, programów i wytycznych polityki;
- nie branie pod uwagę opinii mieszkańców;
- brak informacji o miejscu i czasie konsultacji w sprawie środowiska („na moim terenie”).

4. Rekomendacje

Przedstawiciele poe i indywidualni respondenci w odpowiedzi na prośbę o zaproponowanie 1-2 konkretnych rozwiązań organizacyjnych lub prawnych, które mogą istotnie przyczynić się do lepszego, pełniejszego wdrożenia i stosowania Konwencji przedstawili szereg propozycji (wymieniono także te, z którymi autor się nie zgadza, pominięto tylko te, które są zdaniem autora nierealne, bądź całkowicie nieuzasadnione⁴):

- respektowanie obowiązku udostępniania informacji o środowisku wszystkim zainteresowanym w danej chwili w urzędzie/institucji na życzenie wnioskodawcy;
- wprowadzenie obowiązku SKUTECZNEGO powiadamiania obywateli o sprawach podlegających konsultacjom;
- zamieszczanie informacji o planowanych inwestycjach na stronie głównej gminy, a nie tylko w BIPie;
- transparentność wprowadzania zmian lokalizacji przedsięwzięcia – informowanie i uzasadnianie zmian lokalizacji, które były wcześniej uzgodnione i zatwierdzone (dotyczy przebiegu energetycznych linii przesyłowych wysokich napięć);
- obowiązek publikowania wszystkich wniosków składanych przez uczestników procedury z udziałem społeczeństwa w ramach postępowań o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- automatyczne unieważnianie decyzji w sprawie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, wydanych bez oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzonej z udziałem społeczeństwa lub w przypadkach stwierdzenia uchybień w tych postępowaniach (np. uchybienia w procedurze udziału społeczeństwa, w tym brak rzetelnej informacji);
- wprowadzenie finansowej odpowiedzialności osób zajmujących się z urzędu ochroną środowiska (RDOŚ, GDOŚ) za szkody w środowisku, jakie przyniosły ich działania (w domyśle – decyzje, postanowienia) na skutek nie przestrzegania zapisów Konwencji z Aarhus;
- wprowadzenie finansowej odpowiedzialności urzędników dopuszczających się zaniedbań dotyczących procedury udziału społeczeństwa w postępowaniach administracyjnych;
- szkolenia dla sędziów sądów administracyjnych dotyczące Konwencji;
- szkolenia dla lokalnej administracji, szczególnie RDOŚ, w zakresie pro-obywatelskiej interpretacji Konwencji z Aarhus.

---

⁴ Np.: „obowiązek zgłaszania wszelkich działań ingerujących w przyrodę przez gminy do ministerstwa ORAZ odpowiedniej organizacji ekologicznej”

5. Podsumowanie i wnioski

Zdaniem autora fakt, że pomimo szerokiego rozpropagowania informacji o badaniu, na wypełnienie ankiety zdecydowało się tak niewielu internautów, wynika z mało rozpowszechnionej wiedzy na temat mechanizmów wpływania społeczeństwa na decyzje władz dotyczące środowiska i jego ochrony, a także z przekonania (opartego o dotychczasowe doświadczenia) o nikłej skuteczności wpływania społeczeństwa na te decyzje. Za brak szerokiej świadomości o prawach obywateli i obowiązkach władz wynikających z zapisów Konwencji odpowiadają, zdaniem respondentów, władze publiczne, które nie podejmują żadnych akcji czy kampanii informacyjnych. W opinii autora, okazją do naprawienia tego błędu mogłyby być konsultacje kolejnego raportu krajowego z wdrażania Konwencji za lata 2014-2016. W przygotowaniu kampanii informacyjnej mogą być pomocne **podsumowanie wymienianych w ankietach deficytów w stosowaniu Konwencji** (patrz 5.1) oraz najważniejsze **rekomendacje zaproponowane przez poe i obywateli** (patrz 5.2).

5.1 Najważniejsze problemy

Art. 4:

- częste rażące niedotrzymywanie ustawowych terminów udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie;
- uzależnianie udostępniania informacji od wcześniejszego wniesienia opłaty;
- liczne przypadki (powyżej 10%) nie udostępniania wnioskowanej informacji.

Art. 6

- trudności społeczeństwa z dotarciem do informacji o planowanych przedsięwzięciach (brak aktywnego informowania przez właściwe organy lub inwestorów);
- niewielki wpływ składanych uwag i wniosków na rozstrzygnięcia organów.

Art. 7 i 8

- częste przypadki braku raportu z konsultacji i merytorycznego odniesienia się do składanych uwag;
- brak wpływu konsultacji na ostateczny kształt dokumentów – całkowicie pomijane są uwagi dotyczące kwestii zasadniczych.

Art. 9

- brak dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących planów, programów wytycznych polityki poddawanych przed zatwierdzeniem tzw. strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
- przymus adwokacko-radcowski w odwołaniach do NSA oraz wysokości wpisów i koszty postępowań barierą uniemożliwiającą większość poe dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

5.2 Rekomendacje

- wprowadzenie prawnego mechanizmu „automatycznego” unieważniania decyzji poprzedzonych oceną oddziaływania na środowisko wydanych z naruszeniem przepisów transponujących Konwencję;

- wprowadzenie osobistej odpowiedzialności (finansowej) urzędników naruszających w prowadzonych postępowaniach zapisy art. 4 i 6 Konwencji
- upowszechnianie pro-obywatelskiej interpretacji Konwencji, m.in. w zakresie aktywnego i skutecznego powiadamiania społeczności o planowanych przedsięwzięciach, np. poprzez szkolenia urzędników i kampanie skierowane do obywateli
- wprowadzenie obowiązku umieszczania w BIP lub publicznie dostępnych wykazach danych wydanych decyzji i postanowień dot. środowiska i jego ochrony (a nie tylko informacji o ich wydaniu).

Załącznik 1. Formularz ankiety dla poe

1. Dane ogólne (obowiązkowe)

- 1.1. Nazwa organizacji:
- 1.2. Imię i nazwisko:
- 1.3. Stanowisko w organizacji:
- 1.4. Adres e-mail:

2. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 występowałeś/eś o udostępnienie informacji o środowisku? TAK/NIE

- 2.1. Ile razy?
- 2.2. W ilu przypadkach odpowiedzi udzielono w ciągu 1 tygodnia i w żądanej formie?
- 2.3. W ilu przypadkach czas udzielania odpowiedzi przekraczał 1 miesiąc?
- 2.4. W ilu przypadkach odpowiedzi nie udzielono wcale?
- 2.5. W ilu przypadkach udostępnienie informacji uzależniono od wcześniejszego uiszczenia opłaty za udostępnienie informacji o środowisku ?

3. Czy organizacja w okresie od 1 stycznia 2014 zgłaszała się w trybie art. 44 ustawy ooś do udziału w postępowaniach o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innych postępowaniach wymagających oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko, albo na obszary Natura 2000? TAK/NIE

- 3.1 Ile razy organizacja zgłaszała udział w postępowaniach wymagających udziału społeczeństwa w trybie art. 44 ustawy ooś
- 3.2 W ilu przypadkach organizacja była wzywana do uzupełnienia zgłoszenia?
- 3.3 Jakich dokumentów wymagano w wezwaniu: statutu, odpisu z KRS, upoważnienia do reprezentacji, innych (jakich)?
- 3.4 Czy organizacja otrzymała w okresie od 1 stycznia 2014 roku postanowienie o odmowie udziału w postępowaniu na prawach strony w postępowaniach w trybie art. 44 ustawy ooś?
  - 3.4.1 Ile było takich przypadków?
  - 3.4.2. Jakie było uzasadnienie organu? Prosimy o omówienie poszczególnych przypadków:
- 3.5 Czy organizacja miała wystarczający czas na analizę dokumentacji i zgłoszenie uwag?
- 3.6 Czy zgłoszone uwagi i wnioski znalazły odzwierciedlenie w wydanych decyzjach?
- 3.7. Tu prosimy o komentarz do pytań 3.1-3.6:

4. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 brałeś/eś udział w konsultacjach planów (w tym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), polityk, programów i innych dokumentów strategicznych, wraz z prognozami ich oddziaływania na środowisko w ramach tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko? TAK/NIE

- 4.1. Jakich dokumentów dotyczyły konsultacje i przez jakie organy były prowadzone?
- 4.2. W jaki sposób dowiedziałeś/eś się o prowadzonych konsultacjach?

4.3. Czy ramy czasowe przewidziane na konsultacje były adekwatne do skali programu i objętości dokumentacji?

4.4. Czy organ prowadzący konsultacje odniósł się do zgłaszanych przez Ciebie uwag?

4.5. Jak oceniasz wpływ złożonych uwag i wniosków na ostateczny kształt konsultowanych dokumentów?

5. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 brałaś/eś udział w konsultacjach aktów prawnych (ustaw, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego) dotyczących środowiska? TAK/NIE

5.1. Prosimy o wymienienie tych aktów oraz organów prowadzących konsultacje

5.2. W jaki sposób dowiedziałaś/eś się o prowadzonych konsultacjach?

5.3. Czy na składanie uwag zapewniono odpowiednie ramy czasowe?

5.4. Czy ostateczna wersja aktu uwzględniała zgłoszone uwagi?

5.5. Czy organ prowadzący konsultacje sporządził zestawienie wszystkich zgłoszonych uwag?

5.6. Czy zestawienie, o którym mowa w pytaniu 5.5 zawierało merytoryczne odniesienie się do zgłoszonych uwag, w szczególności – czy zawierało satysfakcjonujące uzasadnienie w przypadku odrzucenia uwag (za satysfakcjonujące nie uznajemy takich jak „Uwaga niezasadna” lub „Uwaga nie dotyczy zakresu nowelizacji”)?

6. Czy organizacja w okresie od 1 stycznia 2014 roku brała udział w postępowaniach sądowych dotyczących środowiska (dostęp do informacji o środowisku, postępowania dotyczące przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko, inne)? TAK/NIE

6.1. Jakich spraw one dotyczyły?

6.2. Czy zdaniem organizacji wysokość wpisów sądowych w skargach do WSA lub NSA stanowi ograniczenie w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska?

6.3. Czy takim ograniczeniem jest dla organizacji tzw. przymus adwokacko-radcowski w sprawach przed NSA (skargę kasacyjną musi sporządzić i podpisać adwokat lub radca prawny)?

6.4. Prosimy o krótki komentarz do pkt 6.2 i 6.3. Pomoże nam on poznać podstawę wyrażonych w tych punktach ocen:

7. Prosimy o:

7.1. Podanie po co najmniej jednym przykładzie pozytywnym i szczególnie negatywnym lub nietypowym, które mogą zostać umieszczone w raporcie, jako dobre/złe praktyki w stosowaniu Konwencji:

7.2. Zaproponowanie 1-2 konkretnych rozwiązań organizacyjnych lub prawnych, które mogą istotnie przyczynić się do lepszego, pełniejszego wdrożenia i stosowania Konwencji:

Załącznik 2. Formularz ankiety dla obywateli

1. Dane nieobowiązkowe

1.1. Imię i nazwisko:

1.2. Adres e-mail:

2. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 występowałaś/eś o udostępnienie informacji o środowisku? TAK/NIE

2.1. Ile razy?

2.2. W ilu przypadkach odpowiedzi udzielono w ciągu 1 tygodnia i w żądanej formie?

2.3. W ilu przypadkach czas udzielania odpowiedzi przekraczał 1 miesiąc?

2.4. W ilu przypadkach odpowiedzi nie udzielono wcale?

2.5. W ilu przypadkach udostępnienie informacji uzależniono od wcześniejszego uiszczenia opłaty za udostępnienie informacji o środowisku ?

3. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 uczestniczyłaś/eś w konsultacjach prowadzonych w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w postępowaniach o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innych postępowaniach wymagających oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko, albo na obszary Natura 2000? TAK/NIE

3.1. Czego (jakich przedsięwzięć) dotyczyły konsultacje i jakie organy je prowadziły?

3.2. Jak dowiedziałaś/eś się o prowadzonych konsultacjach?

3.3. Czy Twoim zdaniem informacja o konsultacjach była odpowiednio rozpropagowana, tak, aby każdy potencjalny uczestnik konsultacji mógł się z nią zapoznać?⁵

3.4. Czy Twoim zdaniem organ zapewnił społeczeństwu odpowiednią ilość czasu na analizę dokumentacji i zgłoszenie uwag?⁵

3.5. Czy zgłoszone uwagi i wnioski znalazły odzwierciedlenie w wydanych decyzjach?⁵

3.6. Tu prosimy o komentarz do pytań 3.1-3.5:

4. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 brałaś/eś udział w konsultacjach planów (w tym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), polityk, programów i innych dokumentów strategicznych, wraz z prognozami ich oddziaływania na środowisko w ramach tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko? TAK/NIE

4.1. Jakich dokumentów dotyczyły konsultacje i przez jakie organy były prowadzone?

4.2. W jaki sposób dowiedziałaś/eś się o prowadzonych konsultacjach?

4.3. Czy ramy czasowe przewidziane na konsultacje były adekwatne do skali programu i objętości dokumentacji?⁵

---

⁵ Możliwa tylko jedna odpowiedź z listy wyboru:

Tak, we wszystkich przypadkach

Tak, w większości przypadków

Różnie

Nie, w większości przypadków

Nie, we wszystkich przypadkach

4.4. Czy organ prowadzący konsultacje odniósł się do zgłaszanych przez Ciebie uwag? 5

4.5. Jak oceniasz wpływ złożonych uwag i wniosków na ostateczny kształt konsultowanych dokumentów?

5. Czy w okresie od 1 stycznia 2014 brałaś/eś udział w konsultacjach aktów prawnych (ustaw, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego) dotyczących środowiska? TAK/NIE

5.1. Prosimy o wymienienie tych aktów oraz organów prowadzących konsultacje

5.2. W jaki sposób dowiedziałaś/eś się o prowadzonych konsultacjach?

5.3. Czy na składanie uwag zapewniono odpowiednie ramy czasowe? 5

5.4. Czy ostateczna wersja aktu uwzględniała zgłoszone uwagi? 5

5.5. Czy organ prowadzący konsultacje sporządził zestawienie wszystkich zgłoszonych uwag? 5

5.6. Czy zestawienie, o którym mowa w pytaniu 5.5 zawierało merytoryczne odniesienie się do zgłoszonych uwag, w szczególności – czy zawierało satysfakcjonujące uzasadnienie w przypadku odrzucenia uwag (za satysfakcjonujące nie uznajemy takich jak „Uwaga niezasadna” lub „Uwaga nie dotyczy zakresu nowelizacji”)? 5

6. Prosimy o

6.1. Podanie po co najmniej jednym przykładzie pozytywnym i szczególnie negatywnym lub nietypowym, które mogą zostać umieszczone w raporcie, jako dobre/złe praktyki w stosowaniu Konwencji:

6.2. Zaproponowanie 1-2 konkretnych rozwiązań organizacyjnych lub prawnych, które mogą istotnie przyczynić się do lepszego, pełniejszego wdrożenia i stosowania Konwencji: